Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. 2018. Т. 29 (68). № 2. С. 108–114.

2. Поповичук В. О. Судова практика незаконного використання символіки Червоного Хреста, Червоного Півмісяця, Червоного Кристала в зарубіжних країнах, проблематика правозастосування та кваліфікації цих кримінальних правопорушень в Україні. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського.* Серія: юридичні науки. 2020. Том 31 (70). № 5. С. 99–105.

3. Вирок Тернопільського міськрайонного суду Тернопільської області від 25 травня 2015 р., судова справа № 607/7490/15-к. URL: https://reyestr.court.gov.ua/Review/46129905.

Бакутін Євген Іванович,
старший викладач кафедри спеціальної фізичної підготовки Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ТА ЇЇ ПІДСТАВ В УКРАЇНІ

Україна як демократична, соціальна, правова держава, при виробленні та здійсненні кримінально-правової політики, повинна орієнтуватись на принципи верховенства права, гуманізму, індивідуалізації заходів кримінально-правового характеру. У свою чергу реалізація принципу невідворотності кримінальної відповідальності й покарання повинна зазнавати раціональної модифікації. Розв’язання проблем забезпечення верховенства права, законності, безпеки держави та її громадян від суспільно небезпечних посягань, розроблення правових засобів впливу на злочинність і запобігання їй є одним з основних завдань кримінального законодавства України та практики його застосування.

Саме досконаліть кримінального закону безпосередньо позначається на ефективності кримінально-правової охорони суспільних відносин, застосуванні кримінально-правових норм із дотриманням принципу законності. Складнощі на шляху реалізації кримінального законодавства, а також помилки, що їх припускаються при цьому процесі, послаблюють насамперед ефективність дії закону про кримінальну відповідальність, дискредитують правозастосовну діяльність відповідних органів державної влади [1, с. 2].

Кримінальна відповідальність – вид юридичної відповідальності, що встановлюється державою в кримінальному законі, накладається судом на осіб, які винні у вчиненні злочину, та мають нести зобов'язання особистого, майнового чи організаційного характеру. Звідси, по-перше, кримінальна відповідальність – це вид юридичної відповідальності, що встановлюється державою в кримінальному законі. Отже, тільки кримінальний кодекс установлює кримінальне покарання, дає вичерпний перелік покарань, передбачає підстави, порядок, межі їх призначення. По-друге, кримінальна відповідальність застосовується лише судом і лише до особи, винної у вчиненні злочину. По-третє, кримінальна відповідальність – це обов'язки злочинця особистого (позбавлення волі), майнового (конфіскація майна) чи організаційні (позбавлення права обіймати певну посаду) характеру [2, с. 314]. Сутність кримінальної відповідальності полягає, зокрема, в негативній оцінці вчиненого злочину і особи, яка його вчинила, з боку держави та її органів.

У статті 2 КК України передбачено підстави кримінальної відповідальності, де зазначено, що кримінальну відповідальність і покарання несе тільки особа, винна у вчиненні суспільно небезпечного діяння, яке містить склад кримінального правопорушення, передбаченого кримінальним законом як суспільно-небезпечне [3].

З моменту вчинення суспільно небезпечного діяння, що містить склад злочину, передбачений Кримінальним кодексом України, виникає підстава для кримінальної відповідальності. Безпосередньо кримінальна відповідальність настає після доведення вини особи в законному порядку і встановлення її обвинувальним вироком. Таким чином, кримінальна відповідальність набуває форми свого реального існування після засудження особи судом за вчинене діяння і винесення обвинувального вироку [4, с. 151].

Науково доведено, що не лише КК України визначає порядок і підстави притягнення до кримінальної відповідальності, а (відповідно до норм міжнародного права) й міжнародні договори України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Гарантіями механізму реалізації кримінального законодавства України є правові (юридичні) та організаційні (організаційно-розпорядчі) засоби, спрямовані на належне здійснення прав і виконання обов'язків усіма суб'єктами реалізації кримінального законодавства щодо реалізації

кримінально-правових норм з метою виконання завдань КК України й усунення можливих перешкод для повної або належної реалізації норм кримінального законодавства.

Отже, зазначимо, що кримінальна відповідальність не може існувати поза кримінально-правовими відносинами, більше того, вона – наслідок їхнього виникнення. Кримінальна відповідальність настає за винне, суспільно небезпечне і протиправне діяння; відбивається у формі державного примусу; супроводжується державним осудом і тягне негативні наслідки для злочинця; існує і реалізується у межах кримінальних правовідносин.

Список використаних джерел

1. Бабаніна В.В Кримінальне законодавство України: механізм створення та реалізації: Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук. Київ, 2021. С. 40

2. Міжнародна поліцейська енциклопедія: У 10 т. / Відп. Ред. Ю.І. Римаренко; Я.Ю.Кондратьєв, В.Я.Тацій, Ю.С.Шемшученко._К.: Ін Юре, 2003. 1231 с.

3. Кримінальний кодекс України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, № 25–26, ст. 131).

4. Школа С.М. Кримінальна відповідальність: загальна характеристика та форми реалізації. *Питання кримінального права та кримінології № 6/2012.*

Ботнаренко Ірина Анатоліївна,
старший науковий співробітник наукової лабораторії з проблем протидії злочинності навчально-наукового інституту № 1 Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА ЖОРСТОКОГО ПОВОДЖЕННЯ З ВІЙСЬКОВОПОЛОНЕНИМИ ТА ЦИВІЛЬНИМ НАСЕЛЕННЯМ

Законом України від 9 жовтня 2024 р. № 4012-IX «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України у зв'язку з ратифікацією Римського статуту Міжнародного кримінального суду (далі – МКС) та поправок до нього» назву статті 438 КК України було змінено на «Воєнні злочини». Редакційних змін зазнала і ч. 2 цієї статті, зміст якої викладено таким чином: «2. Ті самі діяння,